Blogi

Talousosaamisen strategiaa rakentamassa – oppeja matkan varrelta

Talousosaaminen | 11.12.2020 | Anu Raijas

KIRJOITTAJA

Anu Raijas
Talousosaamisen
neuvonantaja

Nyt, kun Suomen ensimmäinen talousosaamisen strategiaehdotus alkaa olla valmiina, on hyvä katsoa taaksepäin ja muistella tämän vuoden aikana saatuja oivalluksia ja oppeja.

Nyt, kun Suomen ensimmäinen talousosaamisen strategiaehdotus alkaa olla valmiina, on hyvä katsoa taaksepäin ja muistella tämän vuoden aikana saatuja oivalluksia ja oppeja.

Talousosaamisen strategian saaminen Suomeen on hautunut jo vuosia päässäni. Tosin tämän vuoden helmikuuhun asti olin enemmän sivustaseuraava asiantuntija kuin sitä aktiivisesti tutkiva tai edistävä toimija.

Talousosaamishankkeessa oli luontevaa tukeutua olemassa olevaan malliin hyödyntämällä OECD:n talouskasvatuksen kansainvälisen verkoston ohjeistuksia talousosaamisen strategian rakentamisesta. Siitä minulle tärkein ohjenuora oli eri tahojen ottaminen mukaan strategian rakentamisprosessiin.

Talousosaamisen strategiaa oli ehdotettu tehtäväksi jo vuosia, joten alan toimijat suhtautuivat työn aloittamiseen hyvin myönteisesti. Näin ollen työhön oli helppo tarttua. Hankkeen eri työryhmiin ketään ei tarvinnut erityisesti houkutella, vaan halukkaita osallistujia olisi ollut enemmänkin kuin mukaan oli mahdollista ottaa. Työryhmien jäsenet osallistuivat työhön aktiivisesti ja siihen sitoutuen.

Koronapandemian takia hanketta ei ehditty tehdä kuin reilu kuukausi normaaliolosuhteissa. Kaikki tilaisuudet ohjausryhmän ensimmäistä kokousta lukuun ottamatta pidettiin virtuaalisesti. Kasvokkaisissa tapaamisissa vuorovaikutus olisi varmasti ollut syvällisempää ja olisimme kenties voineet tehdä oivalluksia, jotka nyt jäivät keksimättä.

Koska fyysisiä kohtaamisia tänä vuonna ei ole juurikaan ollut, on ollut tärkeää kiinnittää huomiota viestinnän tarkkuuteen. Tähän törmättiin heti hankkeen alkumetreillä, kun ilmoitimme, että opetussektori jätetään talousosaamisen edistämisen koordinoinnin ja talousosaamisstrategian ulkopuolelle. Tätä olemme joutuneet tarkentamaan useaan kertaan vuoden aikana, koska koulujen talousopetus on olennainen osa kansalaisten talousosaamisen edistämistä. Nyt meidän tulee olla erityisen tarkkoja siinä, kuinka opetussektorin rooli kirjataan lopulliseen strategiaehdotukseen.

Suomalaisten talousosaamisen tilan kartoituksen merkittävin oppi oli alan tutkimuksen hajanaisuus. Meillä ei ole ajantasaista kokonaiskuvaa suomalaisten talousosaamisesta. Joudumme muodostamaan kuvan lukuisista selvityksistä ja tutkimuksista, jotka on tehty eri kohderyhmille ja tiettyjä talousosaamisen alueita painottaen.

Kansainvälisten esimerkkien kartoituksessa hämmensi talousosaamisen strategioiden erilaiset esitysmuodot: toisissa maissa strategiaan liittyvät asiat on raportoitu hyvin yksityiskohtaisesti, kun taas toisaalla strategiaa ei ole olemassa kirjallisessa muodossa. Tärkeä oppi muista maista oli myös konkreettisen ja käytännönläheisen toteuttamissuunnitelman laatiminen strategian toteuttamiseen. Myös vaikuttavuuden arviointimenetelmien kehittämisestä ja talousosaamisen säännöllisestä mittaamisesta väestötasolla haluamme ottaa oppia.

Toimijoiden ja hankkeiden kartoitus toi esille talousosaamisen edistämistyötä tekevien toimijoiden suuren määrän sekä toiminnan monipuolisuuden ja -ulotteisuuden. Tätä tietoa meillä ei Suomessa aiemmin oltu kerätty ja toiminnan laajuus yllätti ainakin minut. Kartoitus toi hyvin esille toiminnan niin myönteiset puolet kuin kipukohdat ja kehittämisalueet. Nämä olivat minulle pääosin uutta tietoa. Kokonaan kartoituksemme ulkopuolelle jäivät toimijat, jotka viestivät taloudesta uusilla tavoilla, uusissa kanavissa ja erityisesti nuorille. Talousosaamisen tutkimuksen vahvistamisen lisäksi havaitsin suuren tarpeen vahvistaa toiminnan vaikutusten, tulosten ja vaikuttavuuden arviointia ja tutkimusta.

Tutkijana olen oppinut rajaamaan tutkittavan ilmiön, mutta tässä hankkeessa olen joutunut taiteilemaan rajaamisen ja tutkittavan ilmiön tulkitsemisen kanssa. On tärkeää, että ymmärrämme talousosaamisen samalla tavalla ja siksi olen keskustellut talousosaamisen tulkinnasta ja tutkimuksen rajaamisesta paljon mukana olevien toimijoiden kanssa.

Hyvät keskustelut ja vuoden aikana tehty tiedonkeräys ovat laajentaneet näkemystäni talousosaamisesta. Olen nyt vahvasti sitä mieltä, että talousosaamiseen tulee sisältyä oman talouden hallinnan lisäksi myös kansantalouden toiminnan periaatteiden ja tiettyjen peruskäsitteiden ymmärtäminen. Olen myös oppinut, että riittävä talousosaaminen ei vaikuta ainoastaan yksittäisen ihmisen omaan elämään ja hyvinvointiin. Kansalaisten talousosaamisella on pitkäaikaisia vaikutuksia markkinoiden kaikkiin toimijoihin yhteiskunnallisella tasolla.

Lämmin kiitos kaikille hankkeessa mukana olleille talousosaamisen toimijoille! Yhteistyö ja vuoropuhelu kanssanne jatkuu. Me teemme tärkeää työtä!

Asiasanat

kansallinen strategia, talousosaaminen, talousosaamishanke